

Glo. ordi.

Gdētes ideo defluunt: qz coagulū charitatis nō habēt.
a Supedificatēs. Fidei. i. edificatēs vosipos ibōis
opib^z sup fidamētu fidei: vt lapides viui ponam̄ in
domo dei. b In spūstō oran. Et de vīs viribus
nō psumat: s̄z in diuine tuitī is adiutorio speretis: nō
p̄ vos saluari putatēs: sed^o
adūt̄ spūstetī in vos peti
te: quo inspirati ardētī ore
tis: ne cū his q̄ spūm nō ba
bēt ab ecclia segregem̄.
c Illos aut̄ saluate. Qui
nō sūt dānati ap̄s deū. S̄z
tā. ppe cadit in ignē doce
te vt scipos liberet. d In
timore. Idoc ad tria illa ad
iungendū est. Mā t̄ aposto
ras cū q̄s̄ arguit t̄ dāna
biles ostēdit in timore de
bet arguere me forte sibi su
scip̄ aliqd̄ tale cōtingat. t̄ q̄
de scēdlo vītoꝝ altū casti
gās eripit: timeat ne t̄ ipse
tentet. t̄ q̄ penitenti. primo
misere: circūspiciat ne for
te plus iusto vel seuer exi
stat vel pius. e Odien
tes eā t̄. Nō corp̄ s̄ macu
latū esse odisse debem̄ t̄ ar
guere: vt immaculatū red
damus: vt de carnali spūa
le efficiatur: qd̄ q̄ nō nr̄ ar
bitrī potestate: sed dei gra
tia p̄ficiendū est. recte sub
iungit: ei aut̄ t̄.
f In exultatione. Quos
superius monebat in timo
re deo seruare. dicit cōstitutē
dos in exultatiōe: qz quāto
magis trepidi de actib^z ī p̄
senti fuerim^z: t̄to amplius
in futuro de p̄cepta merce
de letabimur. g H̄ia ma
gnificētia. Si habetis glo
riā pure fidei t̄ sc̄ientiae et
magnificētia in opatione:
t̄ imperiū sup̄ infirmitatez
vel sup̄ demōes: t̄ p̄tē re
fūsēdi vītis vel tortorib^z deo nō vobis imputate: qui ante tē
pora t̄ līnti t̄ post oīa tpa ē glorioſus in essētia: magnific^z in
opib^z: sperās t̄ volētib^z q̄ nolētib^z t̄ potēs cui nibil resistit.
Finit ep̄la beati Jude apostoli.

Jude

simi supedificatēs vosmetipos in sc̄is opib^z t̄ meditatiōib^z.
a Sāctissime nr̄e fidei. i. supaddētes ista fidei nr̄e sanctissime sic fir
mo t̄ stabili fidamēto. b In spūstō oratēs. q̄ eleuat fidellū men
tes. H̄o enī fm̄ Damascenū est ascēsus mētis in den. c Vosmet
ipos in dile. dei fuate. opa charitatis cōtinuādo. nā ista dilectio non
subtrahib^z ex pte dei: n̄lī p̄mo deficiat ex p̄
te hoīs: t̄ sic in ei^z potestate est bāc dilectio
ne cōseruare. d Expectatēs misericordi
am dñi nr̄i iesu xp̄i. t̄ hoc in spe q̄ certa expe
ctatio ē future beatitudis ex grā t̄ merit p̄
ueniēs. e Et hos qd̄. s. hereticos obſi
natos. f Arguite iudicatos. i. arguēdos
ostēdite tāq̄ codēnatōs. g Illos xo q̄
nō sūt adhuc obſinatōs. h Saluate. per
bonā doctrinā t̄ vitā. i. Dēigne rapien
tes. i. ne descēdat ad ignē gehēne. k Ali
is aut̄. s. p̄tērib^z q̄ nō sūt hereticī. l. Mise
remini. eis cōpatiētes t̄ ad emēdationē eoꝝ
laborantes. m. In timore. ne forte cōtin
gat vos s̄lī peccare. n. Odētes t̄ eam q̄
carnalis est maculatā tu. i. conuersationēz.
Istud addis eo q̄ dixerat: Alijs autē mī
remini: qz licet peccatoribus sit cōpatiēdū
tū eoꝝ vītis est odēdū. o. Ei aut̄. Hec ē vī
tima pars et confirmatio hui^z ep̄stole quaz
terminat beatus iudas in diuina laude di
cens: Ei aut̄ qui potens est vos cōseruare si
ne peccato. i. deo sine culis gratia homo nō
potest a peccato resurgere: nec in bono meri
torio p̄seuerare. p. Et constituere. s. vos.
q. Ante conspectū glorie sue. p̄ apertā vī
tōm. r. Immaculatōs. quia null^z ha
bens maculā admittitur ad eam: Apocal.
xxi. Nō intrabit in eā aliqd̄ colinq̄nū.
s. In aduentu dñi nr̄i iesu christi. ad iudi
cū. tūc enī dabis electis gloria pfecta in cor
pore t̄ anima. t. Soli deo saluatori no
stro. ipse solus potest nos saluare eterna sa
lute. v. Per iesum christuz dñm nr̄m. nā
hūanitas xp̄i t̄ hūane salutis iſtrumētu di
uinitati ūiunctū: vt frēquēter dictū est. s.
x. Gloria. inq̄stū appetet dign^z omni lau
de. est enī gloria clara cū laude noticia.
y. Magnificētia. ex diffusioꝝ sue bonitatis
sup̄ oīa. z. Imperiū. ex obediētia totius
creature ad ip̄m. a. Et potestas in punt
tione maloz t̄ p̄miationē bonoz. b. Ante
oīa secula. licet enī p̄dicti acrus circa creaturas sint tpales: tū
virtus diuina qua talia facit est eterna. Amen:
Finit postilla venerabilis fratris Nicolai de lyra su
per ep̄stolam Jude apostoli.

Nico. de lyra

Prefatio
ad finē mundi fm̄ catholicos doctores: vt cōtra ipsas pati
entie clypeo necessario muniamur. si sic patet necessitas butū
libri. ppter quod dicitur Jobis. i. i. ca. Scribe ergo q̄ vidiſſ
tē que sunt t̄ que oportet fieri cito. q. d. scribe in libro que vidiſſ
sti. i. reuelationes diuinitutis factas tibi. Et que sunt: qz tribu
lationes ecclie iam incepérat. Et que oportet fieri cito fz di
uinā ordinationē ad patientē fidellū. p̄bationē. Post h̄: nā
licet a principio nascētis ecclie surreperint tribulatiōes cō
tra cetum fideliū vt patet in Actib^z apostoloꝝ. tamen maio
res surgent circa finē mūdi tēpōe antichristi. Circa secun
dum considerandū q̄ in cognitione habita inuestigatiōe hu
mana frēquēter falsitas contingit. nam licet prima principia
sint per se nota: tamen in deductione ipsorum ad conclusiōes
maxime remotas cōtingit frēquēter errare: sed in cognitione
habita reuelatione diuina non potest esse falsitas: cūz ipse sit
regula veritatis. Cognitio xo. p̄phētia qualis est in hoc li
bro contenta: non p̄cedit ex inuestigatione humana sed rene
latione diuina. q. Petri. i. non enim voluntate humana alla
ta est aliquando p̄phētia: sed spiritu sancto spirati locuti sūt
sancti dei homines. ppter quod in hoc libro non est falsitas
aliqua sed veritas mera. ideo dicit ei ultimō ea. Et dicit mi
hi. s. anglus loquens iohannī: H̄ec verba fidelissima t̄ vera
sunt t̄ dñs deus spirituꝝ p̄phētarū multe angelum suū ostendere
seruis suis que oportet fieri cito. Circa tertiu in quo no
tatur ordinis qualitas. cum dicitur: Iterum. i. post p̄phētas

W. v̄ veteris

Postilla venerabilis fratris Nicolai de lyra super Apocalypsim incipit et primo prefatio.

Oportet te iterū p̄phētare p̄plis t̄ gētib^z: Ap
calyp. x. Sicut dixi in p̄ncipio Hen. vēt^z t̄ no
uum testamētu adinuitē correspōdet. nā se ha
bēt sic rota i medio rote: Ezech. i. Et hoc patet
per libros vītūs. In veteri enī testamētu sūt
libri legales: historiales: sapientiales t̄ p̄phēta
tales. In nouo xo legi respōdet euā gelū. libris historialib^z
Actus aploꝝ. sapientialib^z xo ep̄stole Pauli cū septē canōi
cis. p̄phētalib^z aut̄ Apocalypsis. vñ t̄ bñ dicit btō iohanni
verbū. p̄positū: Oportet te iterū p̄phētare p̄plis t̄ gētib^z.
Et dicit: Iter. i. post p̄phētas veteris testamēti. Ande inver
bo. p̄posito possunt notari quattuor cōditiones huīis libri.
Prima est ei^z necessitas que notat ibi: Oportet. Scđa ē ip̄s^z
veritas. ibi: Te p̄phētare. Tertia ordinis qualitas. ibi: Ite
rū. Quarta eiusdem generalitas. ibi: Popul t̄ gētib^z. Cir
ca primū cōsiderandū q̄ sicut dicit Aplus Heb. x. Patiētia
vobis necessaria est. quā facili^z habem^z: si tribulatiōes futu
ras aliqd̄ modo p̄cognoscamus: fm̄ qd̄ dicit beat^z Grego. Ho
milia. xxiiij. Minus iacula ferunt que p̄uident: t̄ nos tole
rabilitus mundi mala suscipimus: si contra hec. per. p̄uidētē
clypeum munimur. Beatus xo iohānes in hoc libro p̄phē
tico describit tribulatiōes ecclie futuras a suo tēpōe vīz

Prefatio

veteris testamenti. Considerandum quod sicut libri prophetales in veteri testamento sunt ultimi secundum ordinem quem habent in bibliis nostris communiter, nam apud iudeos est aliter, licet autem libri Machabeorum ponantur in bibliis nostris post libros prophetarum: tamen non sunt de canonice: secundum quod dicit Hieron. in prologo galeato: qui premititur libris Regum, et ideo inter libros canonicos veteris testamenti libri prophetales sunt ultimi secundum diuinum, et similiter inter libros noui testamenti liber Apocalypsis est ultimus, unde potest exponi illud quod dicit Iohannes, xxi. Manifestauit se iterum Iesus ad mare tyberiadis. Ad cuius intelligentiam scientiam locum aliquando accipitur pro habitantibus in ipso. sicut dicitur communiter: Parisius fecit tale festum vel spectaculum, id est populus habitans parisius. Beatus vero Iohannes prope mare galilee: quod altero nomine dicitur mare tyberiadis fuit natus, et in eodem pescationibus fuit occupatus et inde a christo vocatus: ut habeat Mat. xiiij. propter quod conuenienter potest nomine tyberiadis designari, ut sit sensus: manifestauit se iterum Iesus ad mare tyberiadis, id est Iohanne euangelistam.

Iherum: id est post prophetas veteris testamenti. Item alter: Iherum, scilicet in euangelij descriptione: et alii in apocalypsis revelatione. Circa quartum considerandum quod propter veteris testamenti licet prophetauerint de pluribus populis et gentibus: ut patet libros eorum intuenti: tamen prophetauerunt tamen vni populo sive genti, scilicet iudeorum. Iona: tertio quod fuit missus ad prophetandum niniuiti, ceteri vero ad prophetandum iudeis. Iohannes vero prophetauit in hoc libro omnibus gentibus et populis: quia prophetauit universaliter ecclesie et omnibus gentibus et populis linguis constitute: ut magis videbitur in libro persecutio: propter quod de ipso dicit illud Isa. lv. Ecce te, si populis dedi eum duce ac preceptore gentibus, dicit Testem: quod protestatus fuit universaliter ecclesie de futuris tribulationibus. Dicem ac preceptorem: ut per eius vitam et doctrinam omnes gentes (si sequantur ipsum:) ad celestem gloriam deducatur; prestante domino nostro Iesu christo: qui cum patre et spiritu sancto vivit et regnat in secula seculorum. Amen.

Prefatio super Apocalypsim finit.

Nico. de lyra

Incipit expositio venerabilis Nicolai de lyra super prefationem Hilberti in libro Apocalypsis.

Onus quod pie volunt vine re tecum. Quoniam effectus efficiens et operis artifici sueniens ruderet. Artificis autem quodam est artifex auctoritate: quodam mysterio: sic etiam de efficiente. Hilbertus huic opere promisit prefationem istam. Propterea ipam determinat in relatione ad artificem sive efficiemtiam auctoritatem. sed in relatione ad artifices sive efficiemtiam mysterio. Ibi: Ut dicit autem Iohannes et scriptus tecum. Quoniam autem artifex non est operans ei ipetu: sed procedente dispositio: quia quodcumque consequitur operatio circa materiam: et ipsa operatione informat intentio ex parte agentis: et motu ex parte operis: ad quem vel quod sequitur ipsum in effectu. Primo determinante est operis effectu. Secundo determinante est operis agentem. Ibi: Et quod denunciata supplicia terrae. quanto de ipso operato. Ibi: Ideo iste liber inter reliquias scribi. Tercio de modo actionis. Ibi: Cum autem Iohanni hunc in visione fuerit revelata. Et in his scriptis quatuor cause una cum causato. efficiens autem in scriptis est de duplicitate differentia. sive dispositio et agentis. Premitur ergo expositio huius libri. scilicet Hilberti in prima parte istius prefationis: breviter fidelium translationem ex aliis ipsis consolatoribus Christi. subiungit alter de dispositio tribulatio: sive futuras ecclesie revelare. Et quod dispositio rationabiliter ruderet ratione coenit: interserit ratione que de dispositio. Ibi: Preterea videtur de parte tripartita. Tria igitur in hac partita primo scriptis. scilicet consolatio fidelium: rurdis dispositio: et ipsa dispositio. Dicit ergo: Deus quod pie et iuste et religiose. b. Voluit vi. et Christum. sic dicit apostolus. q. Tertio mortis. iij. Persecutionem pati. c. Intra illam. Eccl. iij. Filius accedit ad suavitatem dei: cui suire regnare est. d. Statim in iustitia firmus et paratus ad opera iustitiae exercenda: Tob. v. Egressus tobias incepit in statim. splendidus facinetur et quasi paratus ad ambulandum. e. Et tunc ut nihil quod facietur est negligas: Eccl. vii. Qui timet dominum nihil neglegit. f. Et prepara anima tibi voluntatem tuam. g. Ad te etiam sustinendum: Iacobus. i. Beatus vir qui suscitet te. suppone sponte. Et quod hebreus sit facietur. subiungit. d. Tercio namque est vita hois super terram: Job. vii. Aliatram: Militia est vita hois super terram. q. d. hoc ad hunc positum est super terram: ut tam miles fortis et strenuus fortis sit in tribulacionibus. i. He

Nico. de lyra

aunt fideles in his. i. dicit. persecutio. s. et tentatio. k. Deficiat. qui fatigatur. l. Consolat eos deo. ut bilares reddat talacres. m. Atque confirmatur. ut fortis efficiat et stabiles. Consolat inquit atque confirmat. d. n. Nobiscum sumus usque ad te. Lio. 3. e. consolans. se. Mat. vi. s. ad tuendum vos.

o. Et nolite fieri pusilli greci: Lio. 1. Eccl. 2. 8. xiii. p. Propreterea videtur deus per propria fideliū consolatio: tunc agere tri

b. bulatio ecclesie revelare dispositio: ut deliceret ut puerus a fidelibus minor timeatur: Gregorius. M. in facula ferunt quod pueri

c. Propterea. s. quod consolatur et confirmat fideles. q. Videlicet deus tecum super petram. i. Cor. x. Perterritus autem erat Mat. 22. 8. p. Et nolite fieri pusilli greci: Lio. 1. Eccl. 2. 8. xiii. p. Supradictum hunc petram. s. meum edificare ecclesiam meam. r. Ut minus timeatur. s. tribulaciones. s. Disposuit deus patrem. t. Anna. i. paris. Cui filio et spiritu eius revelare. v. Reuelauit autem deo. tri. t. Hic tangit de arte

d. f. in scriptis est operas sive agens. et quod actione sui soli requebat materia in quoque est: cuius subiungit. d. x. Christus enim humanitate. i. Christo secundum est hoc: et in scriptis est deus et pater. Et ipse etiam sibi hominem revelauit.

e. Sed nonne ait Christus a te conceperis sciuit oia quod deus respicit. licet oia sciuit non in ita limpida scientia deo: propter quod circa ea quod sciuit aliquid poterat a deo reuelari sibi. y. Christus vero Iohanni per annos. hoc. eccl. reuelauit. z. Ecclesie. s. asie specialiter. Job. vii. Ecclesiis quod sit in asia. f. generaliter videntur. materialiter. i. de quod reuelatur: vel aggettatio. i. de quod reuelatio: vel reuelatio: quod ibi multa reuelantur. vnde apocalypsis risit: id est quod est reuelare. quod hoc continet. e. Que deus reuelauit tecum in tunc pmitio. i. tunc fundatio. s. et platiatio sive. Et quanta. f. Hunc. i. tunc pone moderno patiat. Et quanta.

g. In nouissimis temporibus anti-christi passura sit quando tanta erit tribulatio ut si fieri potest mox. et electi:

i. Et in futuro pmissa sit susceptio. Al. 1. Hunc. scriptum ad dona gratie. In futuro. scriptum ad dona glorie.

k. Et quod denunciata supplicia terrent. Hic tangit intentionem reuelatis. l. Promissa pmissa scientia. quod Bernardus. Consideratio pmissi minuit vim flagelli. Seneca: Spes premi sola tunc sit laboris. m. Ideo iste liber tecum. prophetie nomine censetur. hic declarat de ipso operato. et pmissa simplicitate. sed et excellecta. l. Lentia responde.

Mat. xxiiij. b. Et quod pmissa sit susceptio. Al. 1. Hunc. scriptum ad dona gratie. In futuro. scriptum ad dona glorie.

k. Et quod denunciata supplicia terrent. Hic tangit intentionem reuelatis. l. Promissa pmissa scientia. quod Bernardus. Consideratio pmissi minuit vim flagelli. Seneca: Spes premi sola tunc sit laboris. m. Ideo iste liber tecum. prophetie nomine censetur. hic declarat de ipso operato. et pmissa simplicitate. sed et excellecta. l. Lentia responde.